

Sygn. akt *IV U 113/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Krzywonos

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku D. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wyrównanie renty rodzinnej

na skutek odwołania D. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 14/11/2018 r. znak (...)

z dnia 05/12/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 05/12/2018r znak: (...)w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu wypłatę renty rodzinnej dla D. P. (1) w wysokości 85% świadczenia osoby zmarłej , od 1 grudnia 2018r .

II.oddala odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 14/11/2018 r. znak (...).

Sygn. akt IV U 113/19

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 30 maja 2019 r.

Decyzją z dnia 14 listopada 2018 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpatrzeniu wniosku z 24 października 2018 r. przyznał D. P. (1) część renty rodzinnej od 1 października 2018 r. tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Wskazano, że uprawnionymi do renty rodzinnej stały się od tego momentu dwie osoby, a renta rodzinna dla dwóch osób uprawnionych wynosi 90% świadczenia osoby zmarłej tj. 2 678,32 zł i podlega podziałowi na 2 części po 1 339,16 zł dla każdej osoby uprawnionej.

Decyzją z dnia 5 grudnia 2018 r. ZUS, po rozpatrzeniu wniosku S. P. z dnia 21 listopada 2018 r. o wyłączenie jej z grona uprawnionych do renty rodzinnej przeliczył rentę rodzinną dla D. P. (1) od 1 stycznia 2019 r. tj. od miesiąca po miesiącu, w którym wydano decyzję. Jedynym uprawnionym do renty rodzinnej stał się D. P. (1). Organ rentowy

wskazał dalej, że renta rodzinna dla jednej osoby uprawnionej wynosi 85% świadczenia osoby zmarłej tj. w przypadku w/w – 2 529,52 zł.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył D. P. (1). Wnosił o zmianę decyzji z 5 grudnia 2018 r. przez przeliczenie renty rodzinnej od 1 grudnia 2018 r. i wyrównanie zaległej części renty do poziomu 85% świadczenia osoby zmarłej za miesiąc grudzień 2018 r. oraz zmianę decyzji z 14 listopada 2018 r. przez przyznanie całości renty rodzinnej i wyrównanie zaległej części renty do poziomu 85% świadczenia osoby zmarłej za okres od 1 października 2018 r. do 30 listopada 2018 r.

W przekonaniu odwołującego się, ZUS powinien przeliczyć dla niego rentę rodzinną od 1 grudnia 2018 r. ponieważ w miesiącu grudniu do renty uprawniona była już tylko jedna osoba. Zakład tymczasem wypłacił mu jedynie 45% świadczenia zamiast 85%. W/w podkreślał dalej, że na podstawie art. 107a ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej dla pozostałych osób uprawnionych do renty następuje od miesiąca, od którego wstrzymano wypłatę renty osobie, o której mowa w ust. 1. Dlatego też zdaniem odwołującego się przeliczenie renty powinno nastąpić od grudnia 2018 r. a nie od stycznia 2019 r. tj. miesiąca po miesiącu, w którym wydano decyzję.

Odnosząc się zaś do decyzji ZUS z 14 listopada 2018 r. w/w podniósł, że ZUS nieprawidłowo ustalił, iż renta powinna ulec podziałowi, albowiem powinien był automatycznie wyłączyć matkę w/w - S. P. z grona osób uprawnionych do renty rodzinnej przywracając jej korzystniejsze, wyższe, jej własne świadczenie emerytalne. Odwołujący tym samym powinien był uzyskać od października 2018 r. pełną kwotę renty rodzinnej.

W odpowiedzi na złożone odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. domagał się jego oddalenia podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach. Podkreślał, że sytuacja wnioskodawcy uregulowana została w przepisach art. 107a ustawy emerytalno – rentowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 stycznia 2018 r. S. P. złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z 25 stycznia 2018 r. ZUS przyznał jej prawo do wnioskowanego świadczenia od 1 stycznia 2018 r. zawieszając jednocześnie wypłatę emerytury z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Kolejną decyzją z 29 marca 2018 r., w związku z rozwiązaniem przez w/w stosunku pracy, Zakład ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury od 1 marca 2018 r. Wysokość świadczenia ustalono w wysokości 2 241,27 zł - do wypłaty w kwocie 1 856,56 zł.

W dniu 14 kwietnia 2018 r. zmarł mąż S. J. P.. W związku z powyższym, w dniu 4 czerwca 2018 r. złożyła ona wniosek o rentę rodzinną po zmarłym mężu. Decyzją z 26 lipca 2018 r. ZUS przyznał w/w prawo do renty rodzinnej na stałe. Wskazał w decyzji, że renta rodzinna dla 1 osoby uprawnionej wynosi 85% świadczenia osoby zmarłej tj. 85% z kwoty 2 975,91 zł tj. 2 529,52 zł., do wypłaty po odliczeniu zaliczki na podatek i składki zdrowotnej – 2 088,86 zł.

24 października 2018 r. wniosek o przyznanie renty rodzinnej złożył syn zmarłego i S. D. P.. Skutkiem uprzedniego decyzją z dnia 14 listopada 2018 r., zaskarżoną w sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., przyznał D. P. (1) część renty rodzinnej od 1 października 2018 r. tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Zakład wyjaśnił, iż od tego momentu uprawnionymi do renty rodzinnej stały się dwie osoby, a renta rodzinna dla dwóch osób uprawnionych wynosi 90% świadczenia osoby zmarłej tj. 2 678,32 zł i podlega podziałowi na 2 części po 1 339,16 zł dla każdej osoby uprawnionej. W załączniku do decyzji Zakład poinformował wnioskodawcę, że celem wypłaty pełnej kwoty renty rodzinnej tj. 85% świadczenia osoby zmarłej konieczne jest przedłożenie wniosku o wyłączenie z grona uprawnionych do renty przez matkę w/w.

W związku ze zmianą liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, kolejną decyzją wydaną w tym samym dniu tj. 14 listopada 2018 r. organ rentowy przeliczył S. P. część renty rodzinnej od 1 października 2018 r. tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Wskazał w decyzji, że część renty rodzinnej dla jednej osoby wynosi 1 339,16 zł, w związku z czym renta rodzinna ustalona tą decyzją zostaje zawieszona ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym niż emerytura S. P. i wypłacie podlegać będzie emerytura w kwocie brutto 2 241,27 zł. Zakład poinformował jednocześnie w/w, że

celem wypłaty pełnej kwoty renty rodzinnej tj. 85% świadczenia osoby zmarłej dla syna D. P. (1) konieczne jest złożenie wniosku o wyłączenie z grona uprawnionych do renty rodzinnej.

W dniu 21 listopada 2018r. S. P. złożyła wniosek o wyłączenie jej z grona uprawnionych do renty rodzinnej. ZUS wówczas wydał decyzję z dnia 5 grudnia 2018 r., którą wstrzymał wypłatę dla S. P. renty rodzinnej od 1 grudnia 2018 r.

W tym samym dniu – 5 grudnia 2018 r. ZUS wydał drugą decyzję, w której przeliczył rentę rodzinną dla D. P. (1) od 1 stycznia 2019 r. tj. od miesiąca po miesiącu, w którym wydano przedmiotową decyzję. Decyzja ta stanowi przedmiot zaskarżenia w sprawie.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dowody z dokumentów zawarte w aktach organu rentowego, których treść i forma nie budziły wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Stosownie do treści art. 68 ust. 1 tej ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

1. do ukończenia 16 lat;
2. do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
3. bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy, o prawo do renty rodzinnej może ubiegać się wdowiec lub wdowa. Przesłanki nabycia prawa do renty przez wdowę (wdowca) po zmarłym małżonku ustawodawca wskazał w art. 70 ustawy. Zgodnie z jego dyspozycją, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli spełnia co najmniej jedną z dwóch przesłanek: bądź w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy (por. art. 70 ust. pkt 1) bądź wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej (por. art. 70 ust. 1 pkt 2.).

Zgodnie z art. 73 ust. 1 cyt. ustawy, renta rodzinna wynosi:

1. dla jednej osoby uprawnionej - 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
2. dla dwóch osób uprawnionych - 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu;
3. dla trzech lub więcej osób uprawnionych - 95% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

Art. 74 ust. 1 stanowi zaś, że wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna, z uwzględnieniem ust. 2-4. Renta rodzinna podlega podziałowi na równe części między uprawnionych (ust. 2). W razie ujawnienia okoliczności powodujących konieczność dokonania podziału renty rodzinnej po raz pierwszy lub zmiany warunków dotychczasowego podziału renty ze względu na zmianę liczby osób uprawnionych organ rentowy dokonuje podziału świadczenia od miesiąca ujawnienia tych okoliczności. Przepisy art. 129 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio (ust. 3).informacje o jednostce

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że początkowo, jak wskazuje materiał dowodowy, uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłym J. P. była S. P.. Zanim uzyskała prawo do renty rodzinnej

posiadała prawo do emerytury. W sytuacji gdy była jedyną osobą uprawnioną do renty, renta rodzinna była świadczeniem korzystniejszym – wyższym niż jej własna emerytura dlatego ZUS wypłacał jej rentę. Natomiast gdy wniosek o rentę rodzinną złożył również D. P. (2) – syn zmarłego i S. P., świadczenie podlegało podziałowi i część przypadająca na wnioskodawczynię wyrażała się kwotą niższą niż wysokość jej własnej emerytury, dlatego ZUS zawiesił rentę rodzinną i podjął wypłatę emerytury jako świadczenia korzystniejszego.

Po złożeniu w dniu 21 listopada 2018 r. przez S. P. wniosku o wyłączenie jej z grona osób uprawnionych do renty rodzinnej Zakład wstrzymał dla niej wypłatę renty rodzinnej od 1 grudnia 2018 r. Jedynym uprawnionym do renty rodzinnej stał się wówczas D. P. (1).

Odpowiadając na zarzuty odwołania należy podnieść, iż okoliczność że ZUS zawiesił wypłatę renty rodzinnej S. P. z uwagi na jej prawo do świadczenia korzystniejszego w postaci emerytury nie prowadzi do wniosku, iż przestała ona być osobą uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłym mężu. W tym zakresie odróżnić należy bycie uprawnionym do świadczeń od faktycznego ich pobierania. W konsekwencji nie jest słuszne stanowisko skarżącego, że zawieszenie wypłaty renty rodzinnej S. P. winno skutkować przyznaniem tego świadczenia w pełnej wysokości odwołującemu się.

Sąd zaważa, że zgodnie z art. 107a ust. 1 powołanej wyżej ustawy, jeżeli do renty rodzinnej uprawnionych jest więcej niż jedna osoba i jedna lub kilka z tych osób zgłosi wniosek o wyłączenie z kręgu osób uprawnionych do renty, prawo do renty rodzinnej ulegnie ponownemu ustaleniu z pominięciem tej osoby (osób). Wniosek, o którym mowa w ust. 1, jest okolicznością powodującą ustanie prawa do renty rodzinnej osób wymienionych w ust. 1. Przepis art. 134 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 2 stosuje się odpowiednio (ust. 2). Ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej dla pozostałych osób uprawnionych do renty następuje od miesiąca, od którego wstrzymano wypłatę renty osobie, o której mowa w ust. 1 (ust. 3). Na wniosek osoby, o której mowa w ust. 1, prawo do renty rodzinnej ulega ponownemu ustaleniu, nie wcześniej jednak niż od miesiąca zgłoszenia wniosku (ust. 4). Podkreślić należy, że ustawa nie przewiduje możliwości działania przez organ rentowy z urzędu.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 czerwca 2009 r. (II UZP 4/2009, OSNP 2009/23-24 poz. 320), zajął stanowisko, że wniosek o wyłączenie, o którym stanowi art. 107a ustawy, nie jest równoznaczny (niedozwolonemu) wnioskowi o zrzeczenie się prawa do renty rodzinnej. Osoba, która taki wniosek złożyła, może bowiem złożyć ponownie wniosek o ustalenie prawa do renty rodzinnej. Prawo do wyłączenia się z kręgu uprawnionych jest prawem samoistnym i jako takie musi przysługiwać każdemu uprawnionemu. Skutkiem złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 art. 107a ustawy emerytalnej, jest ustanie prawa do renty rodzinnej tej osoby nie zaś zawieszenie świadczenia, co powoduje, że organ rentowy ponownie ustala prawo do renty rodzinnej dla pozostałych osób uprawnionych. W tej sytuacji zmienia się wysokość renty rodzinnej dla osób, które nie zgłosiły wniosku o wyłączenie z kręgu uprawnionych do renty rodzinnej.

Trzeba tu podkreślić, że ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej dla pozostałych osób uprawnionych do renty następuje od miesiąca, od którego wstrzymano wypłatę renty osobie wyłączonej. Ust. 3 powołanego art. 107a mówi o tym wprost - ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej dla pozostałych osób uprawnionych do renty następuje od miesiąca, od którego wstrzymano wypłatę renty osobie, o której mowa w ust. 1.

W niniejszej sprawie wypłatę renty S. P., po złożeniu przez nią wniosku o wyłączenie z grona uprawnionych, wstrzymano od 1 grudnia 2018 r., a zatem ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej dla D. P. (1) powinno było nastąpić od 1 grudnia 2018 r., a nie jak przyjął ZUS od 1 stycznia 2019 r. W tym zakresie zaskarżona decyzja z 5 grudnia 2018 r. na podstawie art. 477¹⁴§ 2 kpc podlegała zmianie. Sąd nakazał organowi rentowemu wypłatę D. P. (1) renty rodzinnej w wysokości 85% świadczenia osoby zmarłej, od 1 grudnia 2018 r.

Nie jest natomiast uzasadnione odwołanie D. P. (1) w zakresie jakim domaga się zmiany decyzji z 14 listopada 2018 r. przez przyznanie mu w całości renty rodzinnej i wyrównanie zaległej części renty do poziomu 85% świadczenia osoby zmarłej za okres od 1 października 2018 r. do 30 listopada 2018 r. Jego twierdzenia, że ZUS nieprawidłowo ustalił, iż renta powinna ulec podziałowi, albowiem powinien był automatycznie wyłączyć matkę w/w - S. P. z grona osób

uprawnionych do renty rodzinnej przywracając jej korzystniejsze, własne świadczenie - emeryturę, są niezasadne. ZUS działając z wniosku S. P. przyznał jej prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu i posiadała ona prawo do renty również w momencie gdy prawo do renty uzyskał D. P. (1). Od tego momentu nie przestała być uprawniona do świadczenia, lecz uprawnionych do renty rodzinnej było dwóch.

Jak zostało w sprawie ustalone S. P. przyznano prawo do renty rodzinnej na stałe i dopiero wniosek o wyłączenie z grona uprawnionych przez nią złożony skutkowało ustaniem jej prawa do renty rodzinnej. Wniosek taki w/w złożyła w dniu 21 listopada 2018r. i ZUS wówczas wydał decyzję z dnia 5 grudnia 2018 r., którą wstrzymał wypłatę dla S. P. renty rodzinnej poczynając od 1 grudnia 2018 r. Procedowanie ZUS w tym zakresie było prawidłowe. Dlatego też odwołanie D. P. (1) od decyzji ZUS z dnia 14 listopada 2018 r. po myśli art. 477¹⁴§1 kpc zostało oddalone.

